

Cussegl da vischnaunca 2021/2024
Protocol no. 36
Seduta dils 06-12-2024

PROTOCOL

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 6 da december 2024, allas 18⁰⁰ – 19³⁰
Liug: stanza da seduta Cumiera, Center Fontauna

President: Ignaz Venzin

Actuara: Ursina Murer-Fatzer

Presents:

a) Cussegl	Armin Berther Silvia Bucheli-Caduff Theres Burri Gadola Adrian Deflorin Edgar Durschei Adrian Flepp	Mario Flepp Larissa Fry Schuster Remo Huonder Giusep Lozza Armin Manetsch Helga Probst-Linder
------------	--	--

<i>Perstgisas</i>	<i>Otmar Flepp</i>	<i>Rafael Maissen</i>
-------------------	--------------------	-----------------------

b) Suprastonza comunala	René Epp Clemens Berther Wendelin Jacomet	Jris Lombris Paul Flurin Schmidt
----------------------------	---	-------------------------------------

c) Direcziun comunala	Roland Cajacob, meinafatschenta Ervin Maissen, menader infrastruttura Simon Cathomen, selvicultur	
--------------------------	---	--

d) Cumissiun da gestiun	Flavio Murer, president Sonia Lutz-Schmidt Curdin Cajacob	
----------------------------	---	--

e) Hosps	in	
----------	----	--

Plaid d'avertura dil president

Idea – Tgei ei da far? – Far – Fatg.

Detg cun quarter plaids ein quei las quater fasas dad in project. Dapertut nua ch'enzatgei duei vegnir normau vegn la norma tudestga d'industria el giug, enconuscent sco "DIN". La norma DIN 69901 circumscriva e definescha tgei ch'in project ei atgnamein. La sempla versiun quenta total 48 plaids en in tudestg biocratic ed uffical che negin capescha. Jeu desistel da citar quels 48 plaids. Savens audan ins era en nies mintgadi da projects sco p.ex. da comprar suenter la pensiun ina rulotta per saver viagià pil mund entuorn. In ulteriur project sa esser d'organisar ina fiasta da natalezi ni da construir ina via da funs per la meglieraziun funsila. La gliesta san ins prolungir senza fin. Sch'il plaid "project" ei linguisticamein dapertut corrects ni buca – leu tschentel ina gronda enzena da damonda. Tier projects da baghegiar ei la procedura buc aschi sempla sco menziunau all'entschatta. Pertgei ei basegna gia en la fasa da planisaziun savida profundada d'in team da planisaziun. Ils termins, las finanzas, las resursas persunalas e las finamiras ein da definir all'entschatta ed ein adina da tener en egl. Che quei ei buc adina pusseivel han ins udiu tier la radunonza extraordinaria dalla Corporaziun d'aua Spina da Vin. La via per realisar in project ei complexa, stentusa ed ei drova adina siu temps. Cheu ein perseveronza, idealissem ed optimissem buns cumpogns da viadi. Ei drova aschinumnadas "zaungas" e "gliemas".

In grondius e particular project che nus havein astgau inaugurar ils 16 da november ei segirefranc la punt pendentia. Cul patratg "ei vegn tut bien" eisi reussiu grazia a "zaungas" e "gliemas" la realisaziun da tal project. Sch'enzatgi dils responsabels dil project sesenta plidentaus cun quei attribut sch'ei quel dad interpretar e capir sco compliment.

Jeu giavischel a nus in bein percuors da quest cussegl.

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau dus mortoris:

- Catrina Manetsch-Jacomet, naschida ils 27 da settember 1940, morta ils 11 da november 2024
- Franz Berther, naschius ils 24 da matg 1944, morts ils 13 da november 2024

Naschientschas

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau neginas naschientschas.

Tractandas:

1. Protocol 35-2021/2024
2. Fundaziun ed approvaziun dils statuts dalla «Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA (COORA) (messadi 60-2021/2024)
3. Agenda 2025 (messadi 61-2021/2024)
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024
Protocol no. 36
Seduta dils 06-12-2024

1. Protocol 35-2021/2024

Decisiun:

Il protocol nr. 35 dalla seduta dils 11 da november 2024 vegn approbaus unanimamein

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

2. Fundaziun ed approvaziun dils statuts dalla «Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA (COORA) (messadi 60-2021/2024)

Presentaziun

Suprastonza:

President communal René Epp:

La fundaziun dallas Ovras Electricas Reinanteriur ei stada igl onn 1956 e l'approvaziun dalla concessiun igl onn 1959 e quei per in cuoz dad 80 onns. Quella concessiun scada igl onn 2048: Cheutras ein avon temps las empremas discussiuns vegnidas lantschadas e quei entras ils presidents communals dalla Cadi. La corporaziun vegn representada entras ils presidents communals dallas sis vischnauncas dalla Cadi (*Tujetsch, Medel/Lucmagn, Disentis/Mustér, Sumvitg, Trun e Breil/Brigels*). Igl ei da gronda impurtonza da saver representar ina ferma vusch arisguard las contractivas cun l'Axpo.

Ulteriurs detagls ein d'anflar el messadi 60-2021/2024.

Negina debatta d'entrada. Ei suonda la deliberaziun en detagl.

Cussegl:

Cunquei ch'il concern Axpo posseda gronda pussonza dueien ils responsabels mirar d'occupar ils sezs previ cul diember maximal pusseivel da persunas che representan ils interess dalla Cadi.

President communal René Epp:

Il president conferma che la conclusiun dils presidents communals dalla Cadi va en quella direcziun.

Decisiun:

*Sin fundament dallas discussiuns e decisiuns suranumnadas **approbescha** il cussegl da vischnaunca unanimamein;*

1. *da separticipar e fundar la «Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA (COORA)»;*
2. *d'apporbar ils statuts dalla «Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA (COORA)»*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

3. Agenda 2025 (messadi 61-2021-2024)

Il president communal René Epp presenta l'agenda 2025.

➤ Venderdis, ils 10-01-2025	<i>seduta costitutiva</i>
➤ Venderdis, ils 14-02-2025	
➤ Venderdis, ils 28-03-2025	
➤ Mesjamna, ils 30-04-2025	<i>Quen 2024</i>
➤ Mesjamna, ils 18-06-2025	<i>Plan da finanzas</i>
➤ Mesjamna, ils 10-09-2025	
➤ Venderdis, ils 31-10-2025	<i>Preventiv 2026</i>
➤ Venderdis, ils 05-12-2025	

Arisguard ils termins presentai ha il president communal retschert in scriver dil vicepresident dil cussegl da vischnaunca Adrian Flepp. En quei scriver fa cusseglier Flepp denter auter attent ch'igl ei da deplorar ch'ils termins ein buca vegni coordinai ordavon cul biro da cussegl. Per quels motivs ha liug proxima jamna ina seduta per adattar aschi bein sco pusseivels ils termins per las seduta dil cussegl da vischnaunca. Eventualas midadas dall'agenda 2025 vegnan comunicadas als pertuccai a temps.

Discussion

Cusseq:

Il cussegl ha sperau da saver tractar oz il niev reglament da departaments per che la nova organisaziun communal sappi entrar en vigur culs 1 da schaner 2025. Deplorablamein ei quei buca succediu. Ina preinformaziun arisquard quei fatq fuss stada giavischada.

Il gremi da direcziun resta en funcziun entochen la vigur legala dil niev reglament da departaments.

Ei vegn gjavischau d'organisar in di d'informaziun pils novs respresentants dil cussegl da vischnaunca sco era dalla cumissiun da gestiun. Igl ei impurtont d'instruir las persunas els fatgs politics.

Tqi decida davart il temps d'entschatta dallas sedutas da cussegl?

President communal René Epp:

La finamira ei da saver presentar il reglament da departaments sco era las descripziuns da plazzas alla seduta dil cussegl dil fevrer 2025. Cheutras resta ad interim il gremi da direcziun. Las novas structuras entran cun l'entschatta mars 2025 en vigur.

Davart las uras dallas sedutas da cussegl decida il cussegl sez.

Il cussegl ha priu enconuschientscha dall'agenda 2025.

Cussegj da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Damondas che san vegnir rispundidas a moda semplia.

President communal René Epp:

Informaziun davart MGB

Avon temps ha giu liug in'informaziun extentida denter ils responsabels dalla MGB sco era dalla vischnaunca. Tenor la documentaziun presentada han ils responsabels dalla MGB examinau differents loghens per quei binari tschiec "*Stumpengleis*" sigl intschess Grischun (*Pass Alpsu – Mustér*). La construcziun da tal ei indispensabels cun quei che la staziun da viafier a Sedrun vegn sanada tenor basegns da persunas cun impediments. Entochen il di dad oz sesanfla quei binari tschiec alla staziun da Sedrun. Suenten haver risguardau zonas da habitar, terren spundiv, dimensiuns da plaz ei la davosa varianta vegnida sin meisa. Quella sesanfla a Segnas miez la zona da mistregn e tanghescha massivamein terren agricol. Suenten l'intervenziun dalla suprastanza communal han ils responsabels dalla MGB inoltrau avon treis jamnas la varianta gest presentada che sesanfla bein el medem intschess, denton a moda minimala q.v.d ch'ei vegn reduciu massivamein il diever dil terren agricol (2'500 – 3'000 m² pli pauc). Avon rodund 1.5 jamna ha la suprastanza inoltrau sia posiziun tier quella proposta sco suonda:

1. *punct: Ei vegn buc acceptau la construcziun dil binari tschiec a Segnas miez, muort emissiuns da canera, disfatga da bien terren agricol e sin fundament d'ina meins biala cumparsa dil vitg.*
2. *punct: Vegn quella varianta denton perseguitada vinavon lu duei quei succeder sut cundiziuns minimalas sco: negin diever da terren agricol, da construir la gronda part sin la surfatscha dalla zona da mistregn, da postar il binari tschiec aschia che las emissiuns da canera san vegnir evitadas e ch'il magasin sto esser suttetg.*

Sebasond sil dretg surordinau sa la MGB accellarar ina procedura d'expropriaziun.

Ils responsabels dalla MGB han priu enconuschientscha dil scriver e communicau da prender posiziun entochen ils 10 da schaner 2025.

President dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin:

Sin fundament dad art. 45 dil regulativ da fatschentas sa il cussegl en concordanza cun la suprastanza communal inoltrar ina resoluziun enviers istanzas federalas, cantunalas ed autras instituziuns pertuccont fatschents d'interess impurtonts dalla vischnaunca. Las propostas per resoluziuns ein d'inoltrar a scret al president dil cussegl da vischnaunca.

Quei ei succediu. Cussegliaer Armin Berther ha inoltrau a scret la resoluziun enviers la direcziun dalla MGB sut il tetel "*Dringende Aufforderung zur sofortigen Einstellung der Planung des Abstellgleises im Permimenter unterhalb der Fraktion Segnas*". Il president dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin prelegia e surdat quella per mauns dalla suprastanza communal.

Geraua Jris Lombris:

Diever da telefonins en scola – damonda a scret da cusseglier Otmar Flepp

"Tgei ein las reglas pil diever da telefonins en scola, sin il plaz scola da scholars dalla primara sco era dalla superiura? Dat ei differenzas da diever denter ils dus scalems? Tenor informaziuns d'ordeifer dat ei ton sco neginas reglas per quei diever".

Scholars dalla scola primara astgan buca far diever da telefonins en scola. Pils scholars dil scalem superiur vala la regla ch'ei astga vegnir fatg diever da telefonins mo ordeifer il baghetg da scola e quei duront pausa. Ei dat situaziuns duront l'instrucziun nua che la persuna d'instrucziun responsabla dat la pusseivladad da far diever dil telefonin sco p.ex. per dar giugs, quiz ni catscha da zenslas duront l'instrucziun. Nossas reglas da scola ein fixadas supplementarmein egl uorden disciplinar en fuorma d'ina caricatura. Quella anfleis vus era sin la pagina d'internet dalla scola populara. Tut ils scholars dil

scalem superiur e lur geniturs suttascriven plinavon all'entschatta dall'emprema superiura ina convegna davart il diever d'apparats e medias electronicas.

Cusseglier Otmar Flepp ha retschert quella risposta a scret.

President communal René Epp:

Informaziun davart il preventiv 2025 – correctura formala "finanziaziun speciala"

Ei pertucca las posiziuns dismessa da rumien e la dismessa e purificaziun dallas auas. Quels dus saldis ston esser ulivai. La correctura ha per consequenza ch'il gudogn s'augmenta per frs. 42'800.-- q.v.d. sin frs. 71'200.-- (*enstagl frs. 28'400.-- / tenor messadi 58-2021/2024*). Quella correctura ha negin'influenza sil cash-flow.

Communicaziuns

Geraua Jris Lombris:

Admetta entgins engraziaments a convischinas e convischins per la biala embellaziun dil vitg. Per la biala decoraziun da finiastras ch'ils scolars dalla scola populara da Mustér han creau. Pil calender d'advent ch'ei vegnius lantschus dall'Uniun da commerci e professiun Mustér sco era pil calender d'advent che convischinas e convischins da Mustér han activau. 24 famiglias han priu part a quell'acziun. Las finiastras ein spatitschadas per l'entira vischnaunca entuorn (www.dissent.is – *finiastras d'advent*).

Vinavon vegn engraziàu per la biala collaboraziun denter supraponza e cussegl.

President dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin:

Il president partent engrazia per la buna collaboraziun denter tut ils gremis duront siu onn presidial e giavischa a tuts bialas fiastas da Nadal e sin bien seveser egl onn 2025.

Vicepresident dil cussegl da vischnaunca Adrian Flepp:

Era il vicepresident reparta a tuts engraziaments cordials per tut las stentas e buna lavur prestada en tut ils gremis. Plinavon communichescha il vicepresident che concusseglia Theres Burri Gadola stat a disposiziun pil vicepresidi digl onn 2025. Las elecziuns dils differents gremis succedan alla seduta constitutiva che ha liug ils 10 da schaner 2025.

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug venderdis, ils 10 da schaner 2025.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Disentis/Mustér, ils 8 da december 2024